

Šifra kandidata:
A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

M 2 4 1 5 1 1 5 1 M

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK
TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

ZGODOVINA TÖRTÉNELEM

==== Izpitna pola 1 ====

1. feladatlap

Obča zgodovina / Egyetemes történelem

Petek, 7. junij 2024 / 90 minut
2024. június 7., péntek / 90 perc

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese naliveo pero ali kemični svinčnik.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

*Engedélyezett segédeszközök: a jelölt tolltollat vagy golyóstollat hoz magával.
A feladatlap egy Színes mellékletet is tartalmaz.*

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Navodila kandidatu so na naslednji strani.
A jelöltnek szóló útmutató a következő oldalon olvasható.

*Ta pola ima 20 strani (1–20), od tega 3 prazne. Barvna priloga ima 4 strani (21–24).
A feladatlap 20 oldalas (1–20), ebből 3 üres. A Színes melléklet terjedelme 4 oldal (21–24).*

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na prvi strani).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát a feladatlap első oldalának jobb felső sarkában levő keretbe!

A feladatlap 25 feladatot tartalmaz. Összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük az elérhető pontszámot is.

Válaszait töltőtollal vagy golyóstollal írja a feladatlap erre kijelölt helyére, **a kereten belülre!** Olvashatóan írjon! Ha tévedett, a leírtat húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a nem egyértelmű javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk!

V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon! V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon! V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon!

Prazna stran

Üres oldal

OBRNITE LIST.
LAPOZZON!

Etnične, družbene in gospodarske spremembe

Etnikai, társadalmi és gazdasági változások

1. V zgodnjem srednjem veku se je razvil nov družbenoekonomski sistem, imenovan fevdalizem.
A koraközépkorban egy új társadalmi rendszer fejlődött ki, éspedig a feudalizmus.
 Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami. / *Karikázza be a három helyes állítás előtti betűjelet!*
- A Zemljiško gospostvo je bilo razdeljeno na dominikalno, pridvorno in srenjsko zemljo.
A földbirtokot uradalmi telkekre, jobbágytelkekre és közös használatban levő földekre osztották.
- B Alod je bil podeljen vazalom v zasebno last kot nagrada za služenje vladarju.
Az allódiumot a vazallusok kapták az uralkodónak nyújtott szolgálatuk jutalmaként.
- C Fevd je obsegal toliko zemlje, kolikor je je podložna družina potrebovala za preživetje.
A hűbértelkek akkorra földből állt, amekkorára a jobbágycsaládnak szüksége volt a túléléshez.
- D Vazal je moral v zameno za fevd svojemu seniorju zagotoviti vojaško pomoč.
A hűbértelkekért cserébe a vazallusnak katonai szolgálatot kellett nyújtania a hűbérúrnak.
- E Rustikalna zemlja je bila razdeljena na podložne kmetije (hube).
A rusztikális földet jobbágygazdaságokra osztották.
- F Desetina je bila dajatev, ki so jo podložniki plačevali zemljiškemu gospodu.
A tized a jobbágyok által a földesúrnak fizetett adó volt.

(3 točke/pont)

2. Zemlja je bila v srednjem veku prevladujoči vir preživetja.
A középkorban a föld volt a megélhetés meghatározó forrása.
- 2.1. Navedite obveznosti podložnika do zemljiškega gospoda za zakup hubne posesti.
Sorolja fel a jobbágy kötelezettségeit a földesúrral szemben a telek bérbevéveésekor!
- 2.2. Pojasnite, zakaj so bila zemljiška gospostva avtarkične enote.
Magyarázza meg, miért voltak önellátó egységek a földesúri uradalmak!

(2 točki/pont)

3. Rast prebivalstva je povzročila potrebo po novih naseljitvenih in obdelovalnih površinah.
A népességnövekedés új települések és szántóföldek iránti igényekkel járt.

V 12. stoletju začeto naseljevanje nemškega prebivalstva na tujih, predvsem slovanskih področjih, se je nadaljevalo skozi tri stoletja. [...] Sledila je kolonizacija Šlezije; do leta 1350 je nastalo tu blizu 1500 novih naselbin, v katerih je živel približno 150.000 do 180.000 priseljencev iz raznih pokrajin stare Nemčije. Šele proti koncu 14. stoletja so ustavili naseljevanje na novih ozemljih, ker je ogrožalo koristi zemljiških gospodov stare Nemčije.

(Vir: Kulišer, J., 1959: Splošna gospodarska zgodovina srednjega in novega veka 1, str. 170–171. DZS. Ljubljana)

- 3.1. Navedite dva načina pridobivanja novih obdelovalnih površin.
Sorolja fel az új termőföldek megszerzésének két módját!
- 3.2. O kateri vrsti kolonizacije govori besedilo?
Milyen típusú betelepítésről szól a szöveg?
- 3.3. Pojasnite eno od posledic te vrste kolonizacije za domače prebivalstvo.
Ismertesse az ilyen típusú betelepítés egyik következményét az őslakosokra nézve!

(3 točke/pont)

4. V srednjeveških mestih so se obrtniki za zaščito svojih interesov povezovali v cehe.
A középkori városokban a kézművesek céheket hoztak létre érdekeik védelmére.

Vajeniška doba naj bi trajala do tri leta, vendar so znani primeri do pet ali celo 12 let vajeništva od nastopa; nastop pri mojstru so si mnogi vajenci morali plačati; pomočniki so nato redno prispevali v cehovsko blagajno, po mojstrskem izpitu pa so izdatno pogostili vse mojstre, mesarski pomočniki so pred izpitom morali kar tri leta potovati naokoli in nabirati izkušnje, drugi dve leti; sam izpit je potekal pred cehovskim mojstrom, ki za napake ni poznal milosti.

(Vir: Potočnik, D., Hozjan, A., 2000: Zgodovina 2, str. 53. DZS. Ljubljana)

- 4.1. Katera dva pogoja so morali izpolnjevati pomočniki za sprejem med cehovske mojstre?
Melyik két feltételnek kellett megfelelniük az céhlegényeknek ahhoz, hogy céhmesterré fogadják őket?
- 4.2. Navedite dve pozitivni lastnosti ceha. / *Sorolja fel a céh két pozitív tulajdonságát!*
- 4.3. Pojasnite, zakaj so v poznem srednjem veku cehi začeli zavirati gospodarski razvoj.
Magyarázza meg, hogy a késő középkorban a céhek miért kezdték akadályozni a gazdasági fejlődést!

(3 točke/pont)

5. V 15. stoletju sta se na Apeninskem polotoku razmahnila humanizem in renesansa.
A 15. században az Appennini-félszigeten megjelent a humanizmus és a reneszánsz.
- 5.1. Zakaj sta se humanizem in renesansa najprej uveljavila ravno na Apeninskem polotoku?
Miért az Appennini-félszigeten vert először gyökeret a humanizmus és a reneszánsz?
- 5.2. Pojasnite, kako se je humanistični pogled na človeka razlikoval od sholastičnega.
Magyarázza meg, miben különbözött a humanista emberkép a skolasztikus felfogástól!

(2 točki/pont)

6. V času humanizma in renesanse sta velik razcvet doživeli umetnost in znanost.
A humanizmus és a reneszánsz korszakában a művészet és a tudomány nagy virágkorát élte.
 Povežite imena umetnikov in izumiteljev z njihovimi deli tako, da na črto v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.
Párosítsa a művészek és feltalálók nevét a műveikkel úgy, hogy írja a jobb oldali oszlopból a megfelelő betűjelet a bal oldali oszlop sorába!

_____ Michelangelo Buonarotti	A	Rojstvo Venere / <i>Vénusz születése</i>
_____ Leonardo da Vinci	B	vitruvijski človek / <i>Vitruvius-tanulmány</i>
_____ Sandro Botticelli	C	heliocentrični sistem / <i>heliocentrikus világkép</i>
_____ Andreas Vesalius	D	izum daljnogleda in teleskopa <i>a távcső és a teleszkóp feltalálása</i>
_____ Nikolaj Kopernik	E	O zgradbi človeškega telesa <i>Az emberi test felépítéséről</i>
_____ Galileo Galilei	F	kip Davida / <i>Dávid-szobor</i>

(3 točke/pont)

7. V 15. stoletju so Evropejci začeli iskati nove trgovske poti in raziskovati nove dežele. Pri reševanju si pomagajte s sliko 4 v barvni prilogi ter s slikama 1 in 2.

A 15. században az európaiak új kereskedelmi útvonalakat kezdtek keresni, és új területeket fedeztek fel. A megoldáskeresésnél legyen segítségül a Színes melléklet 4. sz. képe, illetve az itt látható 1. és 2. számú kép.

Slika 1 / 1. sz. kép

(Vir: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/ae/Adler_Planetarium_M20_Ga_Opac.jpg.
Pridobljeno: 20. 10. 2022.)

Slika 2 / 2. sz. kép

(Vir: <https://pxhere.com/tr/photo/1233528>.
Pridobljeno: 20. 10. 2022.)

- 7.1. Po katerih dveh trgovskih poteh so trgovali pred odkritjem novega sveta?
Melyik két kereskedelmi útvonalat használták az Újvilág felfedezése előtt?
- 7.2. Navedite tri tehnične novosti v pomorstvu, ki so omogočile lažje odkrivanje novega sveta.
Soroljon fel három technikai újítást a tengerészetben, amelyek megkönnyítették az Újvilág felfedezését!
- 7.3. Pojasnite, kako je turška zasedba Bizanca vplivala na geografska odkritja.
Magyarázza meg, hogyan befolyásolta a földrajzi felfedezéseket Bizánc török megszállása!

(3 točke/pont)

8. Španija in Portugalska sta bili med prvimi kolonialnimi silami. Pri reševanju si pomagajte z besediloma in s sliko 5 v barvni prilogi.

Spanyolország és Portugália az első gyarmatosító hatalmak közé tartozott. A megoldáskeresésnél legyen segítségül a szöveg, valamint a Színes melléklet 5. sz. képe.

Na krovu ene izmed ladij Ferdinanda Magellana je mladi italijanski popotnik Antonio Pigafetta pisal dnevnik. Pigafetta poroča, da posadka tri mesece ni imela sveže vode: »Jedli smo prepečenec, ki to sploh ni bil več, bil je le še prah prepečenca, prepojen z urinom podgan in poln črvov. Pili smo rumeno slabo vodo. Lotili smo se celo govejih kož, ki so bile za pokrivanje velikega jadra. Često nismo jedli drugega kot iveri desk. Podgane so prodajali za ceno poldruega dukata in še po tej ceni jih često nisi mogel kupiti.«

(Vir: Mlacović, D., Urankar, N., 2010: Zgodovina 2, str. 123–124. DZS. Ljubljana)

24. decembra leta 1524 je v indijskem mestu Kochi (Cochin) umrl pomorščak, raziskovalec in admiral Vasco da Gama. [...] Med svojo prvo pomorsko odpravo (1497–1499) je objadral Rt dobrega upanja in postal prvi, ki je Evropo povezal z Azijo po pomorski poti preko Atlantskega v Indijski ocean. Odkril je pomembno trgovsko pot v Indijo in s tem razbil dotedanji arabski monopol nad trgovino z začimbami.

(Vir: <https://zgodovinanadlani.si/1525-umre-vasco-de-gama/>. Pridobljeno: 18. 10. 2022.)

Obkrožite črko pred izbrano državo. / *Karikázza be a kiválasztott ország előtti betűjelet!*

A ŠPANIJA / SPANYOLORSZÁG

B PORTUGALSKA / PORTUGÁLIA

V obliki krajšega razmišljanja navedite dva pomorščaka, ki sta bila v službi izbrane države, pojasnite, s katerimi težavami so se na svojih potovanjih srečevali pomorščaki, navedite dva dejavnika, ki sta državi omogočila, da je postala kolonialna sila, in napišite, katero interesno območje je po sporazumu iz Tordesillasa pripadlo državi. Pojasnite tudi jezikovno posledico, ki je še danes razširjena na območju, ki ga je kolonizirala država.

Rövid elméletben nevezzen meg két tengerészt, aki az Ön által választott ország szolgálatában állt, magyarázza el, milyen problémákkal találtak a tengerészek útjaik során, soroljon fel két tényezőt, amelyek lehetővé tették, hogy az ország gyarmati hatalommá váljon, valamint írja le, hogy a tordesillasi szerződés értelmében melyik érdekeltségi területet osztották ki az országnak. Magyarázza el azokat a nyelvi vonatkozásokat, amelyek ma is érvényesek az ország által gyarmatosított területen!

(5 točk/pont)

9. Raziskovalcem novega sveta so sledili konkvistadorji, ki so začeli na novo osvojena ozemlja spreminjati v kolonije.

Az Újvilág felfedezőit a konkvisztádorok követték, akik az újonnan meghódított területeket gyarmatokká kezdték alakítani.

Konji so poteptali vsakogar, ki jim je prišel pod kopita. Vojaki so udrihali z obema rokama na vse strani, kakor da bi imeli na njih krila mlinov na veter. Pijanost boja jih je vse bolj prevzemala. 'Kar ne boste mogli opraviti z rokami, storite z zobmi!' je Pizarro [...] zabičeval svojim ljudem. [...] Odslej bo teklo zlato v Španijo, in sicer skozi njegove lepljive roke.

(Vir: Ebersbach, V., 1987: Francisco Pizarro, str. 264. Založba Obzorja. Maribor)

- 9.1. Opišite ravnanje konkvistadorjev pri osvajanju novih ozemelj.

Írja le a konkvisztádorok viselkedését az új területek meghódításakor!

- 9.2. Pojasnite dve demografski posledici po osvajalnih pohodih konkvistadorjev.

Magyarázza meg a konkvisztádorok hódításainak két demográfiai következményét!

(2 točki/pont)

10. Zaradi pomanjkanje delovne sile v novem svetu se je med Afriko in Ameriko razvila trgovina s sužnji.

A munkaerőhiány az Újvilágban az Afrika és Amerika közötti rabszolga-kereskedelem kialakulásához vezetett.

Bartolomé de Las Casas je bil španski teolog, zgodovinar, filozof in prvi odposlani duhovnik v Ameriko. [...] Da bi zaščitil ameriške staroselce, je predlagal uvoz temnopoltih sužnjev iz Afrike, saj so bili za delo na plantažah in v rudnikih vzdržljivejši in odpornejši od staroselcev. Ta svoj predlog je kasneje obžaloval, ker je uvidel, da je zaslužnjenje temnopoltih Afričanov enako nepravilno.

(Vir: Frantar, Š., in drugi, 2019: Zgodovina 2, str.119. Mladinska knjiga. Ljubljana)

- 10.1. Zakaj je na poti iz Afrike v Ameriko umrlo veliko sužnjev?

Miért halt meg annyi rabszolga az Afrikából Amerikába vezető úton?

- 10.2. Pojasnite, zakaj so afriški sužnji nadomestili domačo delovno silo.

Magyarázza meg, miért váltották fel az afrikai rabszolgák a hazai munkaerőt!

(2 točki/pont)

11. V 16. stoletju se je začelo reformacijsko gibanje. Leta 1517 je Martin Luther v 95 tezah med drugim zapisal:

A 16. században kezdetét veszi a reformáció. Luther Márton 1517-ben kiadott 95 tézisében többek között ezt írta:

Motijo se tisti prodajalci odpustkov, ki pravijo, da papežev odpustek reši človeka sleherne kazni in ga zveliča.

(Vir: Dolinar, F., 1991: 2000 let krščanstva, str. 433. Mihelač. Ljubljana)

- 11.1. Navedite dve Luthrovi zahtevi za reformo Cerkev.

Sorolja fel Luther két követelését az egyház megreformálására vonatkozóan!

11.2. Pojasnite, kaj je določal augsburški verski mir iz leta 1555.

Magyarázza el, mit írt elő az 1555-ös augsburgi béke!

(2 točki/pont)

12. V Angliji je v 16. stoletju na pobudo kralja Henrika VIII. nastala Anglikanska cerkev.

Az anglikán egyházat Angliában a 16. században VIII. Henrik király alapította.

Angleški parlament je leta 1534 razglasil, da je kralj vrhovni poglavar nove anglikanske vere. Škofje so se morali odpovedati zvestobi rimskemu papežu, samostani so bili ukinjeni, cerkveno premoženje pa razprodano v korist kraljeve blagajne.

(Vir: Frantar, Š., in drugi, 2019: Zgodovina 2, str. 128. Mladinska knjiga. Ljubljana)

12.1. Zakaj se je Henrik VIII. želel ločiti od Katoliške cerkve?

Miért akart VIII. Henrik elszakadni a katolikus egyháztól?

12.2. Pojasnite tri značilnosti Anglikanske cerkve.

Magyarázza el az anglikán egyház három jellemzőjét!

(2 točki/pont)

Vzpon meščanstva in uveljavitev parlamentarizma A polgárság fellendülése és a parlamentarizmus érvényesülése

13. Charles de Montesquieu je bil eden od najpomembnejših predstavnikov francoskega razsvetljenstva.
Charles de Montesquieu a francia felvilágosodás egyik legfontosabb képviselője volt.

Ni svobode, če sodna oblast ni ločena od zakonodaje in izvršilne. Če je povezana z zakonodajno, postane oblast nad življenjem in svobodo državljanov samovoljna, ker je sodnik hkrati zakonodajalec. Če je združena z izvršilno oblastjo, dobi sodnik moč zatiralca.

(Vir: Kronika človeštva, str. 566. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1997)

Zakaj je Montesquieu zagovarjal idejo o delitvi oblasti?

Miért támogatta Montesquieu a hatalmi ágak szétválasztásának gondolatát?

(1 točka/pont)

14. V Severni Ameriki so bile prisotne tri kolonialne sile: Francija, Anglija in Španija. Pri reševanju si pomagajte s sliko 6 v barvni prilogi.

Észak-Amerikában három gyarmati hatalom volt: Franciaország, Anglia és Spanyolország. A megoldáskeresésben legyen segítségül a Színes melléklet 6. sz. képe.

- 14.1. Navedite tri mesta v Severni Ameriki, ki so jih na novo ustanovili Angleži.

Nevezzen meg három olyan várost Észak-Amerikában, amelyet újonnan az angolok alapítottak!

- 14.2. Opišite politično-ekonomski položaj angleških kolonij v Severni Ameriki.

Ismertesse az észak-amerikai angol gyarmatok politikai és gazdasági helyzetét!

(2 točki/pont)

15. Temelji za oblikovanje Združenih držav Amerike so bili postavljeni 4. julija 1776 s sprejetjem Deklaracije o neodvisnosti.

Az Amerikai Egyesült Államok létrehozásának alapjait 1776. július 4-én tették le a Függetlenségi Nyilatkozat elfogadásával.

Deklaracija o neodvisnosti (Soglasna deklaracija trinajstih združenih držav Amerike), 1776:
Sodimo, da se le-te resnice same po sebi razumejo: da so vsi ljudje ustvarjeni enako, da jim je njihov Stvarnik podaril nekatere neodpravljive pravice, med temi zlasti pravico do življenja, svobode in iskanja sreče. [...] Da ima vsako ljudstvo, če kakršnakoli oblika vladavine postane škodljiva za uresničenje teh ciljev, pravico spremeniti ali odpraviti tako vladavino in ustanoviti novo.

(Vir: Cvirm, J., Studen, A., 2012: Zgodovina 3, str. 14. DZS. Ljubljana)

15.1. Navedite enega avtorja Deklaracije o neodvisnosti.

Nevezze meg a Függetlenségi Nyilatkozat egyik szerzőjét!

15.2. Pojasnite, na katerih razsvetljenskih načelih je temeljila Deklaracija o neodvisnosti.

Magyarázza meg, hogy a Függetlenségi Nyilatkozat mely felvilágosodási elveken alapult!

(2 točki/pont)

16. V času francoske revolucije se je večkrat zamenjala državna ureditev.

A francia forradalom idején többször megváltozott az államforma.

Ko je buržoazija prišla na oblast, je odpravila cehe, za temelj davčnega sistema je določila zemljiški davek. [...] Odpravili so vse notranje carine. Pripravljali so enoten merski sistem, ki naj bi zamenjal neskončno število krajevnih mer. [...] Ker je absolutna monarhija izpraznila državno blagajno, je bilo treba poiskati nove vire dohodkov. Buržoazija je zaplenila posestva duhovščine in jih dala naprodaj. Izdelali so denarne obveznice. [...] Z njimi so nadomestili kovani denar.

(Vir: Jefimov, A. V., 1949: Zgodovina novega veka 1789–1870, str. 35–36. DZS. Ljubljana)

Ko je ljudska vstaja dosegla izključitev žirondinskih poslancev, je nastopilo zadnje razdobje revolucije. Šele sedaj je zakonodajni organ dokončno odpravil vse fevdalne dajatve brez odkupa in tako ugodil tisti zahtevi kmetov, za katero so se štiri leta borili z visoko buržoazijo, ki je štivila fevdalno lastnino, ker se je bala za svojo lastnino. Dalje je zakonodajni organ uvedel maksimalne cene v zaščito siromašnih slojev, ki so trpeli zaradi draginje.

(Vir: Kermauner, D., 1939: Socialna vsebina francoske revolucije. str. 282. Slovenska knjižna zadruga. Ljubljana)

Obkrožite črko pred izbrano državno ureditvijo. / *Karikázza be a kiválasztott államforma előtti betűjelet!*

A USTAVNA MONARHIJA / *ALKOTMÁNYOS MONARCHIA*

B REPUBLIKA / *KÖZTÁRSASÁG*

16.1. Kdaj je bila razglašena ta državna ureditev?

Mikor hirdették ki ezt az államformát?

16.2. Kakšna je bila vloga kralja Ludvika XVI. v tej ureditvi?

Milyen volt XVI. Lajos király szerepe ebben az államformában?

Naloga se nadaljuje na naslednji strani. / *A feladat a következő oldalon folytatódik.*

16.3. Navedite ime političnega organa, ki je imel zakonodajno oblast.

Nevezze meg azt a politikai testületet, amely törvényhozó hatalommal rendelkezett!

16.4. Pojasnite dve gospodarski reformi, ki so ju sprejeli v času te državne ureditve.

Ismertesse az ezen államforma keretében elfogadott két gazdasági reformot!

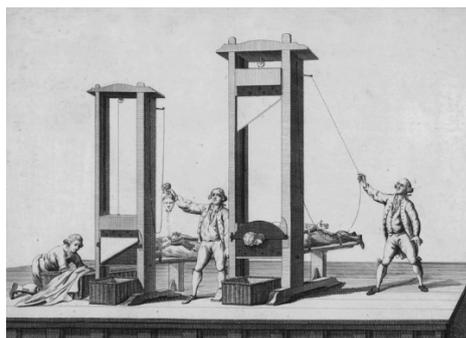
(4 točka/pont)

17. Leta 1793 je bila v Franciji uvedena jakobinska diktatura.

1793-ban Franciaországban létrejött a jakobinus diktatúra.

S katero napravo so jakobinci množično obglavljali svoje nasprotnike?

Melyik eszközzel fejezték le tömegesen ellenfeleiket a jakobinusok?

Slika 3 / 3. sz. kép

(Vir: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:...,_Mus%C3%A9_de_la_R%C3%A9volution_fran%C3%A7aise.jpg. Pridobljeno: 17. 10. 2022.)

(1 točka/pont)

18. Po prevzemu oblasti je Napoleon Bonaparte podpisal konkordat.

Miután Bonaparte Napóleon átvette a hatalmat, aláírta a konkordátumot.

Besedilo konkordata je bilo kratko, obsegalo je le 14 členov. Najpomembnejše točke so bile naslednje: izpovedovanje vere je v določenih mejah svobodno; škofije se ujemajo z upravno razdelitvijo v državi; [...] prvi konzul (Napoleon) ima pravico imenovati nove škofo; Cerkev se odpove vsemu nacionaliziranemu imetju; škofje morajo priseči zvestobo državi.

(Vir: Benedik, M., 1989: Papeži od Petra do Janeza Pavla II., str. 248–249. Mohorjeva družba. Celje)

18.1. Navedite tri spremembe, ki jih je prinesel konkordat za katoliško Cerkev.

Soroljon fel három változást, amelyet a konkordátum hozott a katolikus egyház számára!

18.2. Pojasnite, s kakšnim namenom je Napoleon sklenil konkordat s papežem.

Magyarázza meg, milyen céllal kötött Napóleon konkordátumot a pápával!

(2 točki/pont)

19. V času Napoleona se je Francija zapletla v številne vojne. Pri reševanju si pomagajte s sliko 7 v barvni prilogi.

A napóleoni korszakban Franciaország számos háborúban vett részt. A megoldáskeresésben legyen segítségül a Színes melléklet 7. sz. képe.

Obkrožite črke pred tremi pravilnimi trditvami.

Karikázza be a három helyes állítás előtti betűjelet!

- A V bitki pri Austerlitzu je Napoleon premagal prusko vojsko.
Napóleon az austerlitz-i csatában legyőzte a porosz hadsereget.
- B Britanski admiral Horatio Nelson je v bitki pri Trafalgarju porazil Napoleona.
Horatio Nelson brit admirális legyőzte Napóleont a trafalgari csatában.
- C Švedska, Prusija, Avstrijsko cesarstvo in Rusija so se povezali v koalicijo proti Napoleonu.
Svédország, Poroszország, az Osztrák Császárság és Oroszország koalíciót kötött Napóleon ellen.
- D Po porazu v bitki pri Leipzigu je bil Napoleon izgnan na otok Svete Helene.
A lipcsei csatában elszenvedett vereségét követően Napóleont Szent Ilona szigetére száműzték.
- E Napoleon je bil dokončno poražen v bitki pri Waterlooju.
Napóleon végül vereséget szenved a waterlooi csatában.
- F Napoleona je na francoskem prestolu nasledil kralj Ludvik XVI.
Napóleont XVI. Lajos király követte a francia trónon.

(3 točke/pont)

20. Leta 1809 je Napoleon ustanovil Ilirske province. Pri reševanju si pomagajte s sliko 8 v barvni prilogi.

1809-ben Napóleon létrehozta az Illír tartományokat. A megoldáskeresésben legyen segítségül a Színes melléklet 8. sz. képe.

- 20.1. Pojasnite dva vzroka za ustanovitev Ilirskih provinc.

Magyarázza meg az Illír tartományok létrehozásának két okát!

- 20.2. Katere slovenske dežele so bile vključene v Ilirske province?

Mely szlovén területek tartoztak az Illír tartományokhoz?

(2 točki/pont)

21. Na Dunajskem kongresu so se vladarji evropskih držav sporazumeli o novi politični ureditvi Evrope.

A bécsi kongresszuson az európai országok uralkodói megállapodtak Európa új politikai rendjéről.

Povežite pojme z njihovimi opisi tako, da na črto pred pojmi v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

Párosítsa a fogalmakat a leírásukkal úgy, hogy írja a jobb oldali oszlopból a megfelelő betűjelet a bal oldali oszlopban lévő fogalmak előtti sorba!

_____ Ljubljana	A kongres Svete alianse leta 1815 <i>A Szent Szövetség kongresszusa 1815-ben</i>
_____ legitimnost / legitimizmus	B kongres Svete alianse leta 1821 <i>A Szent Szövetség kongresszusa 1821-ben</i>
_____ ravnotežje moči / erőegyensúly	C zagotovilo trajnega miru v Evropi <i>a tartós béke biztosítása Európában</i>
_____ četverna zveza / négyes szövetség	D vrnitev nekaterih starih vladarskih dinastij <i>egyres régi uralkodó dinasztiák visszatérése</i>
_____ Dunaj / Bécs	E obnovitev starega reda <i>a régi rend helyreállítása</i>
_____ restavracija / restauráció	F Prusija, Avstrijsko cesarstvo, Rusija, Velika Britanija <i>Poroszország, Osztrák Császárság, Oroszország, Nagy-Britannia</i>

(3 točke/pont)

22. Po dunajskem kongresu je v Avstrijskem cesarstvu nastopil Metternichov absolutizem.

A bécsi kongresszus után az Osztrák Császárság Metternich abszolútizmusa alá került.

Friedrich Gentz, Metternichov tajnik, je takole pisal leta 1819 Adamu Müllerju: Ostanе pri mojem načelu: »Da se prepreči zloraba tiska ... naj se /.../ ne tiska prav nič. Punktum.« To načelo kot pravilo, s skrajno redkimi izjemami, ki naj bi o njih odločalo sodišče priznanih avtoritet, bi nas v najkrajšem možnem času pripeljalo nazaj k bogu in resnici.

(Vir: Hobsbawm, E., 2010: Čas revolucije: Evropa 1789–1848, str. 274–275. Sophia. Ljubljana)

Pojasnite dve značilnosti Metternichovega absolutizma.

Magyarázza meg Metternich abszolútizmusának két jellemzőjét!

(1 točka/pont)

23. Na politični razvoj evropskih držav v 19. stoletju so pomembno vplivale tri ideologije.

Az európai országok politikai fejlődését a 19. században három ideológia befolyásolta jelentősen.

Liberalci niso sovražili religije: gnala jih je zgolj skrb za ohranitev svobode vesti in neodvisnosti države /.../ nasprotovanje je bilo preiščeno in se je oprlo na trditev o naravni nezdržljivosti med sodobno družbo in katolicizmom. /.../ usklajevanja med razumom in protestantizmom so se namreč zdela mogoča, saj so se nekateri izrazi tega včasih odmaknili od tradicionalnih formulacij dogme in se spravili z liberalizmom.

(Vir: Cvirn, J., Studen, A., 2010: Zgodovina 3, str. 37. DZS. Ljubljana)

- 23.1. Katero ideologijo opisuje besedilo?

Melyik ideológiát írja le a szöveg?

- 23.2. Pojasnite, kakšen odnos med državo in posameznikom je zagovarjala ta ideologija.

Magyarázza meg az állam és az egyén közötti kapcsolatot, amelyet ez az ideológia támogatott!

(2 točki/pont)

24. Na Balkanu so se v začetku 19. stoletja razmahnila nacionalna gibanja.

A Balkánon a 19. század elején alakultak ki nemzeti mozgalmak.

Povežite upora z ustreznimi pojmi tako, da na črto v levem stolpcu vpišete ustrezno črko iz desnega stolpca.

Párosítsa az ellenállásokat a megfelelő fogalmakkal úgy, hogy írja a jobb oldali oszlopból a megfelelő betűjelet a bal oldali oszlop vonalára!

_____ Kapodistrias	
_____ avtonomija / <i>autonómia</i>	A grški upor / <i>görög felkelés</i>
_____ Karađorđe	B srbski upor / <i>szerb felkelés</i>
_____ neodvisnost / <i>függetlenség</i>	

(2 točki/pont)

25. Na črto pred navedenim dogodkom vpišite ustrezno letnico: 1498, 1545, 1648, 1773, 1789, 1804.

Írja az esemény előtti sorba a megfelelő évszámot: 1498, 1545, 1648, 1773, 1789, 1804.

_____ bostonska čajanka / <i>bostoni teadélután</i>
_____ napad na Bastiljo / <i>a Bastille ostroma</i>
_____ konec tridesetletne vojne / <i>a harmincéves háború vége</i>
_____ Vasco da Gama pristane v Indiji / <i>Vasco da Gama partra száll Indiában</i>
_____ sklic koncila v Tridentu / <i>a tridenti zsinat összehívása</i>
_____ Napoleon Bonaparte postane cesar / <i>Bonaparte Napóleon császár lesz</i>

(3 točke/pont)

V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon! V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon! V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon!

M 2 4 1 5 1 1 5 1 M 1 9

Prazna stran

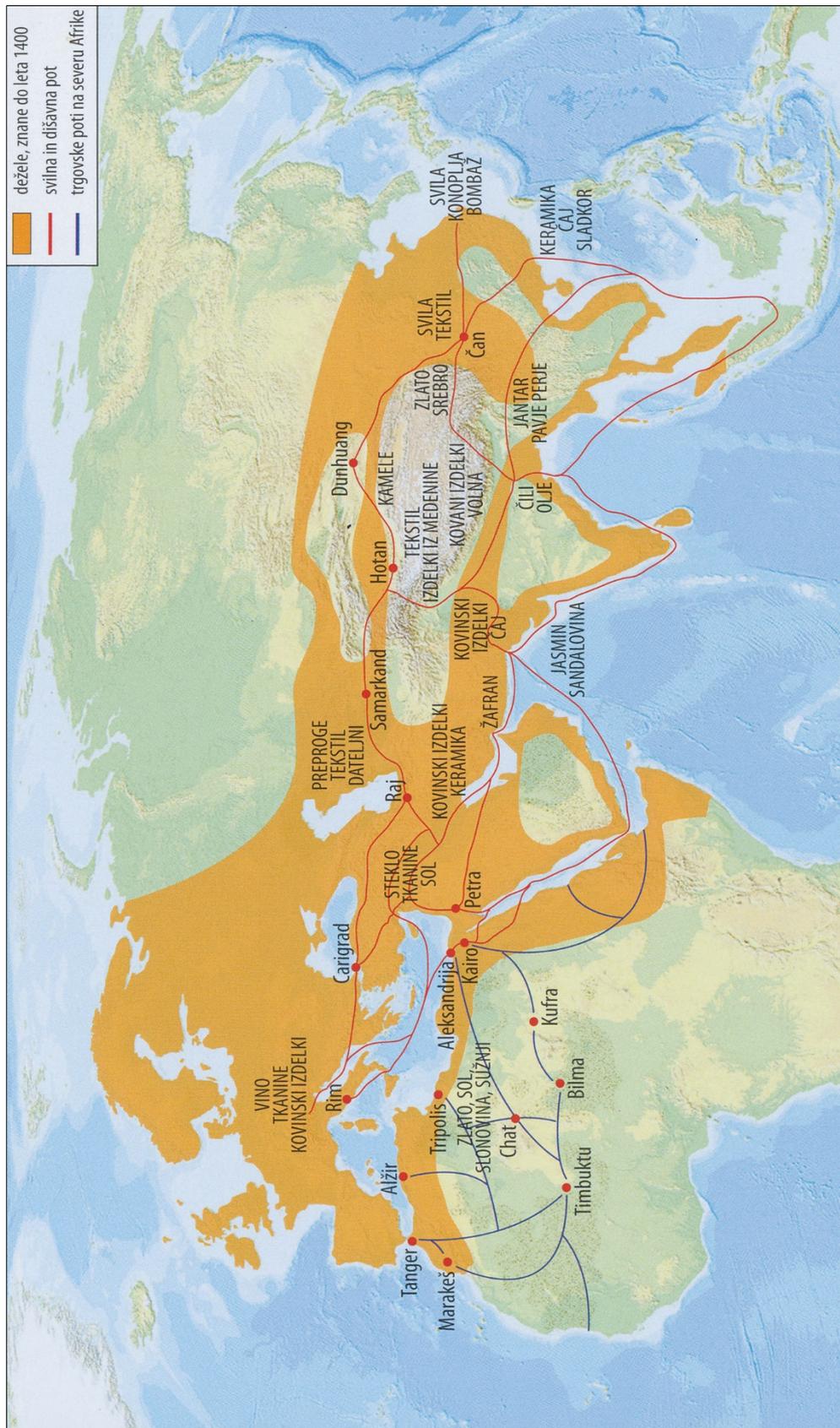
Üres oldal

M 2 4 1 5 1 1 5 1 M 2 0

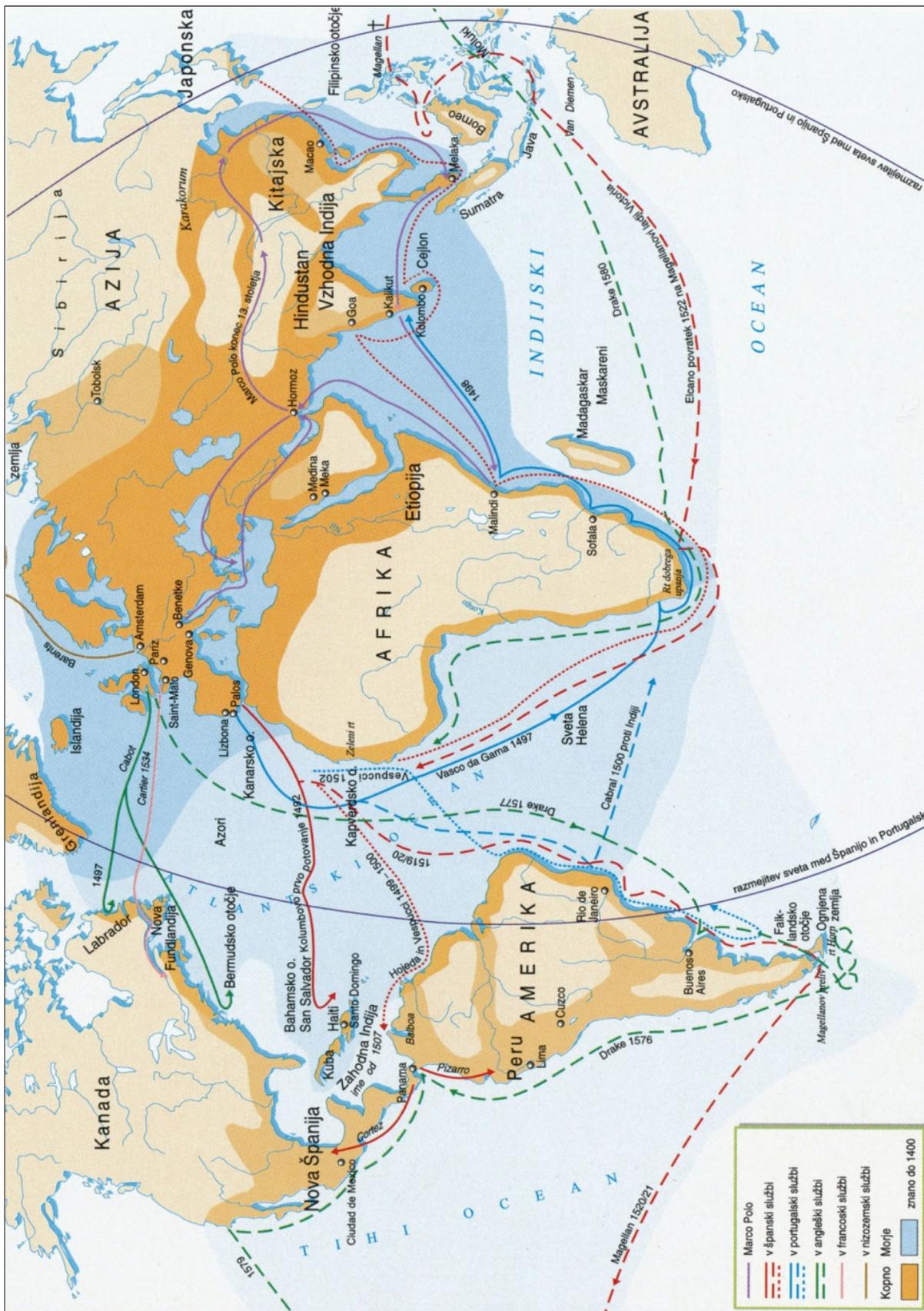
Prazna stran

Üres oldal

Barvna priloga (k Izpitni poli 1) / Színes melléklet (az 1. feladatlaphoz)

Slika 4 / 4. sz. kép: Evropejcem znan svet do 15. stoletja in trgovske poti do Evrope

(Vir: Frantar, Š., in drugi, 2019: Zgodovina 2, str. 111. Mladinska knjiga. Ljubljana)

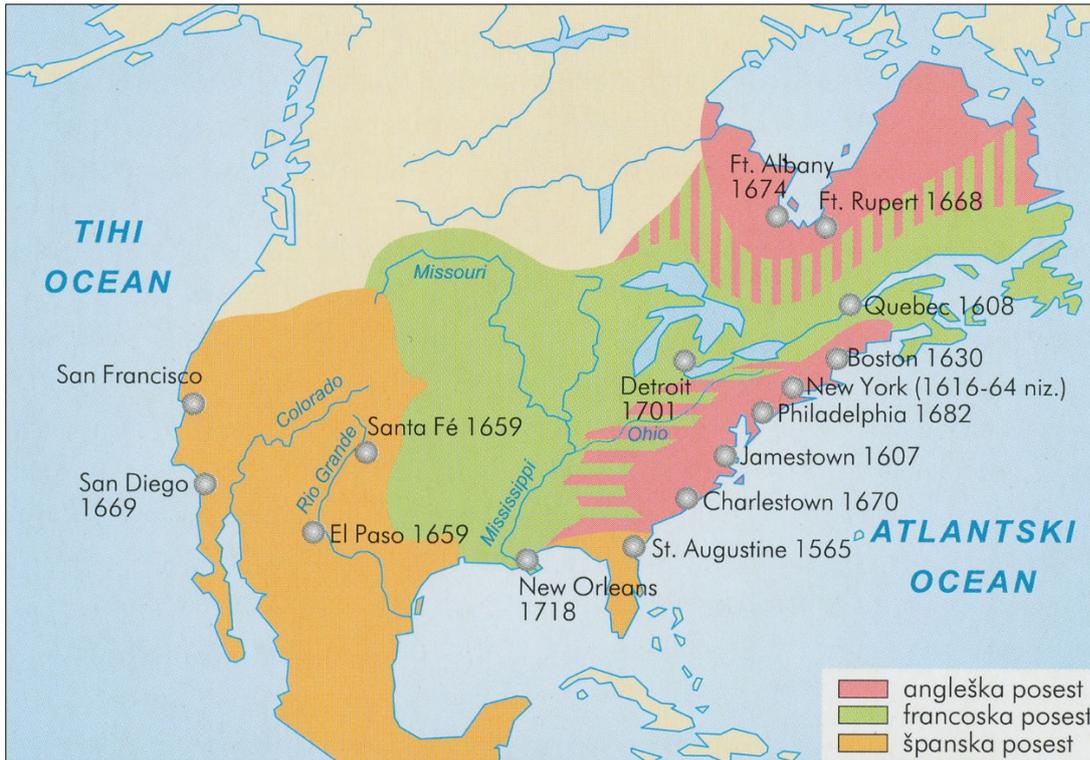

Slika 5 / 5. sz. k p: Nove raziskovalne poti

(Vir: Mlacovi , D., Urankar, N., 2010: Zgodovina 2, str. 122. DZS. Ljubljana)

V sivo polje ne pišite. / A szürke mezőbe ne írjon!

Slika 6 / 6. sz. kép: Kolonije evropskih držav v Severni Ameriki v 18. stoletju

(Vir: Cvirm, J., Studen, A., 2012: Zgodovina 3, str. 13. DZS. Ljubljana)

Slika 7 / 7. sz. kép: Napoleonova osvajanja

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2020: Zgodovina 3, str. 33. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Slika 8 / 8. sz. kép: Ilirske province

(Vir: Cvirn, J., Studen, A., 2012: Zgodovina 3, str. 26. DZS. Ljubljana)